

mění se dostupnost vody v půdě i stoupající globální teploty. M. Bouda ve své klíčové práci vytvořil kalibrovaný 3D model transportu vody v rostlinách, na kterém lze ukázat, jaký vliv má např. větvení kořenů a které parametry kořenového systému jsou v tom procesu rozhodující.

Cena předsedkyně Akademie věd za propagaci nebo popularizaci výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

● Vladimír Wagner z Ústavu jaderné fyziky AV ČR se zabývá fyzikou, jadernou energetikou a kosmologií. Popularizaci vědy se věnuje dlouhodobě, u veřejnosti se snaží probudit kritické myšlení a věcný pohled na fakta. Je autorem více než 500 popularizačních článků, pravidelně vystupuje v médiích a bývá častým hostem diskuzních pořadů nejen ve veřejnoprávních médiích. Napsal také knihu Fukušima I poté, ve které se snažil přiblížit události během katastrofy této japonské jaderné elektrárny a pozdější likvidaci následků také v jejím okolí. Aktivně přednáší po celé republice, řada přednášek má desítky tisíc zhlédnutí na YouTube.

● Petr Pyšek z Botanického ústavu AV ČR zakládal výzkum rostlinných invazí v České republice a je jednou z vůdčích postav oboru invazivní biologie v celosvětovém měřítku. Zabývá se rovněž vlastnostmi nepůvodních druhů a dopady jejich šíření na životní prostředí i ekonomiku. V posledních letech se též zaměřuje na makroekologické analýzy velkých datových souborů na globální úrovni, které ukazují, odkud a kam invazivní druhy postupují. Je autorem klasifikace invazivního procesu, která se stala mezinárodním standardem. Jeho jméno pravidelně najdeme na seznamu nejcitovanějších vědců světa.

● Milan Dufek se věnuje pořádání populárně-vzdělávacích akcí. Podílel se na vzniku Evropského festivalu filosofie, který také dlouhodobě koordinuje. Tímto festivalem se snaží vrátit filozofii, literaturu i vědu z čistě akademického prostředí do veřejného prostoru. Na projektu spolupracuje s Filozofickým ústavem AV ČR a Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity.

Více na www.avcr.cz

Čestné oborové medaile Akademie věd uděleny

Třináct vědců, kteří jsou špičkami ve svém oboru a dosahují mezinárodního uznání, převzalo od předsedkyně Akademie věd ČR prof. Evy Zažímalové dne 13. června 2022 v pražské vile Lanna čestné oborové medaile AV ČR. Na slavnostním ceremoniálu jejich udělením ocenila celkem 13 vědců.

Čestné oborové medaile

● Čestnou oborovou medaili Františka Pošepného za zásluhy v geologických vědách Akademie věd udělila prof. RNDr. Pavlu Bosákovi, DrSc., odborníkovi na výzkum jeskyní a krasových oblastí a jednomu z nejvýraznějších průkopníků tohoto oboru, autorovi nebo spoluautorovi mnoha publikací. Kromě práce na domácí vědecké půdě se podílel na řadě zahraničních spoluprací, několik let také vedl Geologický ústav AV ČR. Zasloužil se o výstavbu nové budovy ústavu a rozvoj jeho přístrojové základny.

● Čestnou oborovou medaili Františka Křížáka za zásluhy v oblasti technických věd a za realizaci výsledků vědeckého výzkumu Akademie věd ocenila Ing. Jaromíra Horáčka, DrSc., odborníka v oblasti biodynamiky poddajných těles a jejich interakce s proudící tekutinou a akustiky. V posledních letech se věnuje vibro-akustice, zejména mechanice hlasu člověka – v modelování dynamických vlastností hlasového ústrojí patří mezi špičkové vědce ve světě. Dosáhl řady cenných výsledků a výrazně se podílí na rozvoji Ústavu termomechaniky AV ČR.

● Čestnou oborovou medaili Jaroslava Heyrovského za zásluhy v chemických vědách převzal prof. David Smith, který je představitelem oboru fyziky a chemie iontů

v plynné fázi. Významně přispěl k poznání procesů probíhajících v atmosférách a mezihvězdném prostředí na základě experimentálního výzkumu – a to pomocí technik, které vytvořil, vyvinul a pomohl rozšířit po světě včetně naší republiky. V současné době se věnuje výzkumu a vývoji nových analytických hmotnostněspektrometrických metod založených na iontové chemii, které se zaměřují na oblasti diagnostiky, biomedicíny, monitorování životního prostředí a na ochranu zdraví.

● Čestnou oborovou medaili Karla Engliša za zásluhy v sociálních a ekonomických vědách obdržel prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc. Založil první univerzální periodický právní časopis *The Lawyer Quarterly* vycházející u nás v anglickém jazyce. Vydává ho Ústav státu a práva AV ČR a pod vedením M. Tomáška dosáhl značného mezinárodního renomé. Přispívají do něho právní vědci z Japonska, USA i arabských zemí. Sám oceněný je mezinárodně uznávaným představitelem právní vědy.

● Čestnou oborovou medaili Josefa Dobrovského za zásluhy ve filologických a filosofických vědách převzala PhDr. Daniela Hodrová, DrSc. – spisovatelka, vynikající literární teoretička a překladatelka, jejíž vědecké práce přesahují hranice oboru. V Ústavu pro českou literaturu AV ČR vedla oddělení teorie, podílela se na přípravě mnoha oborových slovníků a kolektivních monografií. Ve svých studiích se zabývá především teorií románu, poetikou literárního díla, prostoru nebo tematikou pomíjivosti či zasvěcení. Zásadně přispěla k rozvoji české literatury a kultury, je autorkou

1 Jedna z udělených čestných oborových medailí – medaile Františka Palackého za zásluhy v historických vědách

oceňovaných románů (např. *Točité věty* nebo *Vyvolávání*, vydané nakladatelstvím Malvern v letech 2015 a 2010).

● Čestnou oborovou medaili Josefa Dobrovského za zásluhy ve filologických a filosofických vědách si odnesl i prof. Peter Steiner, Ph.D., který je literárním teoretikem, historikem a slavistou. Jeho překlady publikací českých literárních vědců, ale především vlastní vědecké práce významně přispěly k poznání české literatury a literární vědy ve světě. Organizoval několik mezinárodních konferencí, ve spolupráci s americkou *Dynamics Organization* zajišťoval pobyty českých studentů ve Filadelfii. V badatelské činnosti se zaměřuje na literární teorii, sémiotiku, dějiny myšlení o literatuře a dějiny české a ruské literatury.

● Čestnou oborovou medaili Františka Palackého za zásluhy v historických vědách obdržela specialista v oboru anglo-amerických dějin prof. PhDr. Svatava Raková, CSc. Neúnavnou a trpělivou prací dokázala

postavit výzkum této etapy dějin na mezinárodně srovnatelnou úroveň. Absolvovala řadu stáží v USA, Německu nebo Velké Británii, věnuje se klíčovými otázkám raných dějin USA v 17. a 18. století. Byla a je členkou mezinárodních prestižních rad a editorkou mnoha sborníků a publikací.

● Čestnou oborovou medailí Františka Palackého za zásluhy v historických vědách Akademie věd ocenila *in memoriam* prof. PhDr. Ivo Hlobila, CSc., z Ústavu dějin umění AV ČR. Byl jedním z nejznámějších představitelů oboru dějin umění v České republice a patřil k nejrespektovanějším českým historikům umění i v mezinárodním měřítku. Byl autorem nejen odborných publikací, významný je i jeho praktický přínos v památkové péči. Jako aktivní památkář se účastnil řady často i politicky ožehavých sporů. Zasloužil se o obnovu katedry dějin umění na Palackého univerzitě v Olomouci. Ve své práci se zabýval především středoevropským uměním středověku a rané renesance.

● Čestnou oborovou medaili Františka Palackého za zásluhy v historických vědách obdržel také prof. PhDr. Jiří Kuthan, DrSc., dr. h. c., za dlouholetý přínos k rozvoji vědeckého titulu doktor věd (DSc.) a za vynikající výsledky v historických vědách. J. Kuthan je mezinárodně uznávaným vědcem a autorem 17 monografií. Ve svých knihách se orientuje na stěžejní témata historie a historie umění. Účastnil se projektu *Geschichte der bildenden Kunst in Deutschland*, do něhož přispěl významnou částí o české gotice, že němečtí partneři hovoří o nové kapitole v pojetí tohoto tématu v rámci evropského bádání. Pracoval v Ústavu dějin umění AV ČR a je ceněn i za své morální a lidské vlastnosti.

Čestné medaile Za zásluhy o Akademii věd a medaile *De scientia et humanitate optime meritis*

● Čestnou medaili Za zásluhy o Akademii věd ČR převzal doc. RNDr. Stanislav Kozubek, DrSc., z Biofyzikálního ústavu AV ČR. Dlouhodobě vedl výzkumné oddělení, které se zabývalo změnami v uspořádání genomu u nádorových buněk. Tématem jeho vědecké práce byly rovněž důsledky poškození genomu radiačním zářením a opravy poškozené DNA. Publikoval více než 230 vědeckých prací. Věnoval se i problematice hodnocení ústavů AV ČR a výrazně přispěl k optimálnímu hodnocení vědy v naší zemi.

● Čestná medaile Za zásluhy o Akademii věd ČR byla také udělena Ing. Milanu Peňázovi, DrSc., který se významně zasloužil o vznik Ústavu biologie obratlovců AV ČR. Etabloval se v jednoho z předních ichtyologů se zaměřením na ekologické aspekty života ryb – především na reprodukci, růstové charakteristiky, strukturu populací i celých společenstev. Jako ředitel ústavu se zasloužil o rozvoj nových metod a renomé této instituce.

● Čestnou medailí Vojtěcha Náprstka za zásluhy v popularizaci vědy byl oceněn doc. RNDr. Eduard Kejnovský, CSc., který se dlouhodobě věnuje popularizaci vědy nejenom v Biofyzikálním ústavu AV ČR, ale v Akademii věd obecně. Účastnil se mimo jiné projektu *Nezkrleslá věda*, svými články o genetice přispívá do časopisu

2 Nositelé čestných oborových medailí Akademie věd spolu s jejími čelnými představiteli – na snímku vpředu vedle paní předsedkyně Evy Zažimalové Svatava Raková a předseda Vědecké rady AV ČR Pavel Baran, od druhé řady vždy zleva Jaromír Horáček, Michal Tomášek, Jiří Kuthan, Stanislav Kozubek a Milan Peňáz, Eduard Kejnovský, místopředseda a člen předsednictva Akademické rady pro III. vědní oblast Ondřej Beránek, Jiří Kopáček, David Smith, Pavel Bosák a místopředseda a člen předsednictva Akademické rady pro II. vědní oblast Zdeněk Havlas. Snímky J. Landergott, SSČ AV ČR

Vesmír, pořádá odborné přednášky, Den otevřených dveří a účastní se Veletruhů a podobných akcí. Je autorem knihy *Tajemství genů* – od vzniku života po genom člověka.

● Čestnou medaili *De scientia et humanitate optime meritis* jako ocenění vynikajících domácích a zahraničních osobností za zvláště záslužnou činnost v oblasti vědy a humanitních idejí udělila Akademie věd prof. Ing. Jiřímu Kopáčkovi, Ph.D., z Biologického centra AV ČR, který patří k našim nejvýznamnějším hydrobiologům. V oblasti acidifikace a procesů v horských povodích se dlouhodobě řadí ke světové špičce. Je autorem a protagonistou ekologického přístupu k povodí jako integrální součásti vodního ekosystému. Nedávno se spoluautory dokončil práci na rozsáhlé monografii *Voda na Zemi* (recenze v *Živě* 2021, 4: CXXXVI–CXXXVII), která je první originální českou encyklopedickou učebnicí hydrobiologie a limnologie s velkým přesahem do hospodaření s vodami a jejich ochrany a přináší současně poznatky formou srozumitelnou i široké veřejnosti.

Více na www.avcr.cz